

حسابداری صنعتی ۳

تألیف:

علیرضا غیاثوند - جواد بختیاری

اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد (واحدهای بروزرده و گرج)

۱۳۹۰

سرشناسه	:	غیاثوند، علیرضا، ۱۳۵۲ -
گردآورنده عنوان و نام پدیدآور	:	حسابداری صنعتی ۳/ تالیف علیرضا غیاثوند، جواد بختیاری.
مشخصات نشر	:	تهران: ترمه، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	ا ج (بدون شماره گذاری): جدول نمودار.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۲۲۱-۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	حسابداری قیمت تمام شده -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	حسابداری قیمت تمام شده -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)
شناسه افزوده	:	بختیاری، جواد، ۱۳۵۷ -
گردآورنده رده بندی کنگره	:	۵۶۸۶HF / ق ۹۹۰ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	:	۶۵۷/۴۲-۷۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۴۹۸۹۷۶ و

♦ نام کتاب:	حسابداری صنعتی ۳
♦ مؤلفین:	علیرضا غیاثوند - جواد بختیاری
♦ حروف چینی و صفحه آرائی:	مینا طاهری
♦ طراح جلد:	روجا غمگسار
♦ نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۰
♦ ناشر:	انتشارات ترمه
♦ تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
♦ چاپ و صحافی:	رسام - چاپوش
♦ قیمت:	۶۰۰۰۰ ریال
♦ شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۲۲۱-۸

دفتر فروش انتشارات ترمه: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین - خ وحید نظری، پلاک ۲۹۰

تلفن: ۶۶۹۶۳۳۰۱ - تلفکس: ۶۶۴۱۷۳۴۶

آدرس ناشر: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین خ وحید نظری، پلاک ۱۲۶

تلفن: ۶۶۴۰۱۷۸۳ - تلفکس: ۶۶۴۸۱۵۱۴

www.termehpub.ir Info@termehpub.ir

کلیه حقوق برای مؤلفان محفوظ است.

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه بر نگذرد

پیشگفتار

حسابداری را زبان تجارت می‌نامند. لذا نیاز به اطلاعات حسابداری در سال‌های اخیر، رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است که علت آن را می‌توان افزایش در کاربرد روش‌های علمی برای طرح‌ریزی و تصمیم‌گیری دانست. بنابراین مدیران واحدهای تجاری، بیشتر از همیشه به اطلاعات تفصیلی حسابداری، بخصوص اطلاعات مربوط به حسابداری مدیریت، نیاز دارند. این قبیل نیازهای روز افزون به اطلاعات حسابداری مدیریت، در راستای تأمین نیازهای درون سازمانی و همچنین تهیه گزارش‌های لازم برای اشخاص ذینفع خارج از واحد تجاری می‌باشد. حسابداری صنعتی یا مدیریت، شاخه‌ای از حسابداری است که با اندازه‌گیری، ثبت و گزارش اطلاعات مربوط به اقلام بهای تمام شده، تحلیل و کنترل آن، نقش انکارناپذیری در تهیه اطلاعات مورد نیاز مدیریت دارد.

ایجاد روز افزون دوره‌های حسابداری در مقطع کارشناسی، در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ایران و لزوم تهیه منابع آموزشی مناسب برای درس حسابداری صنعتی (۳) از یک طرف و تجربه چندین ساله نگارندگان در تدریس این درس از طرف دیگر، اینجانبان را بر آن داشت تا با توجه به سرفصل‌های مصوب دانشگاهی در مقطع مورد اشاره، اقدام به تدوین کتابی تحت عنوان مذکور نموده با این امید که با ارائه این اثر، گامی هر چند کوچک در پیشبرد اهداف والای علمی برداشته باشند.

این کتاب در پنج فصل کلی با ارائه مثال‌های متعدد، تهیه و در پایان هر فصل، مجموعه تمریناتی شامل سؤالات چهارگزینه‌ای و مسائلی که همگی آنها از آزمون‌هایی نظیر آزمون جامعه حسابداران رسمی ایران، آزمون‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد سازمان سنجش و دانشگاه آزاد اسلامی و سایر منابع و مآخذ، اقتباس گردیده، ارائه شده است. لازم به ذکر است که هر گونه تشابه اسمی مثال‌ها و تمرینات، با اسامی مؤسسات و شرکت‌های واقعی، کاملاً تصادفی بوده است.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم تا از تمامی دوستان ارزشمند و اساتید بزرگواری که اینجانبان را از راهنمایی‌های خود در به بار نشستن این مجموعه بی‌بهره نگذاشتند، سپاسگذاری نماییم. با این وجود، مجموعه حاضر را خالی از لغزش‌ها و اشتباهات احتمالی ندانسته، لذا جهت رفع اشکالات موجود و غنای بیشتر چاپ‌های بعدی، صادقانه از تمامی صاحب‌نظران، اساتید و دانشجویان گرامی، انتظار بذل عنایت داشته و مشتاقانه درخواست می‌گردد تا در صورت برخورد با چنین مواردی، نگارندگان را از آن مطلع سازند. همچنین از مدیریت محترم انتشارات ترمه و سرکار خانم طاهری که در چاپ، حروف‌چینی و صفحه‌آرایی این کتاب کمال همکاری را داشته‌اند، صمیمانه تشکر می‌گردد.

علیرضا غیاثوند- جواد بختیاری

تابستان ۱۳۹۰

Ghiyasvand_Alireza@yahoo.com

Javad.Bakhtiari@yahoo.com

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: بودجه‌بندی (بودجه جامع)

۱	مقدمه
۱	تعریف بودجه
۲	بودجه مستمر (بودجه شناور یا چرخشی)
۲	وظایف واحد بودجه‌بندی
۳	مقاصد و مزایای بودجه‌بندی
۳	محدودیت‌های بودجه‌بندی
۴	بودجه جامع
۶	مثال تشریحی برای تهیه بودجه جامع
۸	بودجه مقدار و مبلغ فروش
۹	بودجه مقداری موجودی‌های مواد و کالای پایان دوره
۱۰	بودجه مقداری تولید
۱۱	بودجه مقدار و مبلغ موجودی مواد اولیه در پایان دوره
۱۱	بودجه مواد اولیه مستقیم
۱۱	بودجه مقدار و مبلغ مصرف مواد اولیه مستقیم
۱۲	بودجه مقدار و مبلغ خرید مواد اولیه مستقیم
۱۵	بودجه ساعات کار و مبلغ دستمزد مستقیم
۱۷	بودجه سربار ساخت
۱۷	بودجه قیمت تمام شده یک واحد محصول
۱۸	بودجه هزینه‌های تولید
۱۹	بودجه قیمت تمام شده کالای ساخته شده
۱۹	بودجه موجودی کالای ساخته شده
۲۰	بودجه قیمت تمام شده کالاهای آماده برای فروش و فروش رفته
۲۱	بودجه هزینه‌های توزیع و فروش
۲۲	بودجه هزینه‌های اداری و تشکیلاتی
۲۲	صورت سود و زیان بودجه شده
۲۳	بودجه سایر اقلام عملیاتی و غیرعملیاتی
۲۴	بودجه عملیاتی در واحدهای تجاری غیرتولیدی
۲۵	بودجه مخارج سرمایه‌ای
۲۵	بودجه نقدی
۲۷	ترازنامه بودجه شده
۲۸	صورت گردش وجوه نقد بودجه شده
۲۹	مثال تشریحی برای تهیه بودجه نقدی با مقاطع زمانی کوتاه مدت
۳۱	فرایند بررسی و تجدید نظر در بودجه

۳۲	 استفاده از نرم‌افزار در تهیه بودجه
۳۳	 سؤالات چهارگزینه‌ای
۳۸	 مسائل
۴۶	 پاسخ سؤالات چهارگزینه‌ای

فصل دوم: بودجه‌بندی سرمایه‌ای

۴۷	 مقدمه
۴۷	 ویژگی‌های بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۴۷	 فرآیند بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۴۸	 خالص سرمایه‌گذاری یک پروژه
۴۹	 جریان نقد نه سود حسابداری
۵۰	 الگوی جریان‌ات نقدی پروژه‌ها
۵۳	 روش‌های ارزیابی پروژه‌ها
۵۶	 روش‌هایی که مبتنی بر تخریل گردش وجوه نقد هستند
۵۶	 ارزش فعلی خالص (NPV)
۵۶	 نرخ بازده داخلی (IRR)
۵۹	 شاخص سودآوری (PI)
۶۰	 روش‌هایی که مبتنی بر تنزیل گردش وجوه نقد نیستند
۶۰	 دوره بازپافت سرمایه (PP)
۶۲	 معکوس دوره بازپافت سرمایه (PR)
۶۳	 نرخ بازده حسابداری (ARR)
۶۴	 تصمیم‌گیری در مورد خرید یا اجاره بلند مدت
۶۶	 سؤالات چهارگزینه‌ای
۷۱	 مسائل
۷۵	 پاسخ سؤالات چهارگزینه‌ای

فصل سوم: تجزیه و تحلیل بهای تمام شده تفاضلی

۷۷	 مقدمه
۷۷	 بهای تمام شده تفاضلی و استفاده از آن در تصمیم‌گیری‌ها
۷۹	 هزینه‌های ریخته شده (هزینه‌های از دست رفته)
۸۰	 هزینه فرصت از دست رفته
۸۰	 هزینه‌های قابل اجتناب
۸۰	 تصمیم‌گیری در مورد قبول یا رد یک سفارش خاص
۸۲	 تصمیم‌گیری در مورد ساخت یا خرید
۸۳	 تصمیم‌گیری در مورد فروش محصولات مشترک در نقطه تفکیک یا فروش پس از پردازش اضافی
۸۴	 تصمیم‌گیری در مورد تولید یا توقف تولید محصولات خاص
۸۷	 تصمیم‌گیری در مورد انتخاب بهترین روش تولید
۹۰	 تصمیم‌گیری در مورد اولویت‌بندی تولید

۹۰.....	تصمیم‌گیری در مورد قیمت‌گذاری محصولات
۹۲.....	تصمیم‌گیری در مورد جایگزینی تجهیزات و ماشین‌آلات جدید به جای تجهیزات و ماشین‌آلات موجود
۹۴.....	سؤالات چهارگزینه‌ای
۱۰۰.....	مسائل
۱۰۴.....	پاسخ سؤالات چهارگزینه‌ای

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل سود ناخالص

۱۰۵.....	مقدمه
۱۰۵.....	روش‌های تجزیه و تحلیل سود ناخالص
۱۰۵.....	تجزیه و تحلیل سود ناخالص بر مبنای ارقام سال گذشته
۱۰۵.....	تجزیه و تحلیل سود ناخالص بر مبنای بودجه و هزینه‌های استاندارد
۱۰۶.....	سطوح انحرافات سود ناخالص
۱۰۷.....	مثال تشریحی برای محاسبه انحرافات سود ناخالص
۱۰۸.....	انحراف سود ناخالص
۱۰۸.....	انحرافات فروش و بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱۰۹.....	انحرافات نرخ و حجم فروش
۱۰۹.....	انحرافات نرخ و حجم بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱۱۰.....	انحراف حجم کل
۱۱۰.....	انحرافات مقدار و ترکیب فروش
۱۱۱.....	انحرافات سهم و اندازه بازار
۱۱۲.....	انحرافات ترکیب سود ناخالص و حجم فروش نهایی
۱۱۳.....	مسئولیت انحرافات سود ناخالص
۱۱۴.....	سؤالات چهارگزینه‌ای
۱۱۸.....	مسائل
۱۲۱.....	پاسخ سؤالات چهارگزینه‌ای

فصل پنجم: حسابداری سنجش مسئولیت

۱۲۳.....	مقدمه
۱۲۳.....	مراحل اجرای نظام حسابداری سنجش مسئولیت
۱۲۳.....	تعریف مراکز مسئولیت
۱۲۴.....	مرکز هزینه
۱۲۴.....	مرکز درآمد
۱۲۵.....	مرکز سود
۱۲۵.....	مرکز سرمایه‌گذاری
۱۲۵.....	بودجه‌بندی و پیش‌بینی مخارج و درآمدهای مراکز مسئولیت
۱۲۶.....	تهیه نمودار سازمانی و تعیین اختیارات هر یک از مراکز مسئولیت
۱۲۹.....	مشخص کردن هزینه‌های قابل کنترل و غیرقابل کنترل
۱۲۷.....	تهیه گزارش عملکرد برای هر مرکز مسئولیت

۱۲۷.....	سازمان‌های غیرمتمرکز و حسابداری سنجش مسئولیت
۱۲۸.....	ابزارهای سنجش عملکرد در مراکز مسئولیت
۱۲۸.....	تجزیه و تحلیل انحرافات به عنوان ابزاری برای سنجش مسئولیت مراکز هزینه
۱۲۹.....	سنجش مسئولیت انحرافات مواد مستقیم
۱۳۰.....	سنجش مسئولیت انحرافات دستمزد مستقیم
۱۳۱.....	سنجش مسئولیت انحرافات سربار ساخت
۱۳۳.....	تجزیه و تحلیل یکپارچه انحرافات سربار ساخت
۱۳۳.....	نرخ بازده سرمایه‌گذاری (ROI)
۱۳۵.....	سود عملیاتی
۱۳۶.....	دارایی‌های عملیاتی
۱۳۷.....	ارزش دفتری یا بهای تمام شده دارایی‌های ثابت
۱۳۸.....	نقاط ضعف نرخ بازده سرمایه‌گذاری
۱۳۸.....	سود باقیمانده (RI)
۱۴۱.....	قیمت‌گذاری انتقالات داخلی
۱۴۱.....	روش‌های قیمت‌گذاری انتقالات داخلی
۱۴۲.....	قیمت‌گذاری انتقالات داخلی بر مبنای قیمت بازار
۱۴۳.....	قیمت‌گذاری انتقالات داخلی بر مبنای بهای تمام شده
۱۴۴.....	قیمت‌گذاری انتقالات داخلی بر مبنای بهای تمام شده به اضافه چند درصد
۱۴۴.....	قیمت‌گذاری انتقالات داخلی بر مبنای توافق طرفین
۱۴۴.....	قیمت‌گذاری اختیاری انتقالات داخلی
۱۴۵.....	قیمت‌گذاری دوگانه انتقالات داخلی
۱۴۸.....	سوالات چهارگزینه‌ای
۱۵۴.....	مسائل
۱۵۹.....	پاسخ سوالات چهارگزینه‌ای

فهرست منابع و مآخذ

۱۶۱.....	فهرست منابع و مآخذ
----------	--------------------

ضمائم

۱۶۵.....	جدول الف- ارزش فعلی یک ریال در پایان سال n ام
۱۶۶.....	جدول ب- ارزش فعلی اقساط مساوی یک ریالی برای n سال